

Mads Brinkmann Pedersens translokationstale

Taler

Mads Brinkmann Pedersen
Rektor på Struer
Statsgymnasium

Dato

25. juni 2021

Sted

Struer Statsgymnasium

Kære dimittender, kære forældre, kære familier og kære ansatte på Struer Statsgymnasium

Ud under åben himmel

Musik: Klaus Kjellerup – tekst: Anne Dorte Michelsen

Det skete igen, helt utroligt

At sommeren kom, stille roligt

Syrenernes duft, den sitrende luft

Nu glemmer jeg vinterens fornuft

Luften er hvid, solen danser

Nu mærker jeg alle mine sanser

For græsset er grønt, himlen er høj

Nu smider jeg sjælens vintertøj

Jeg vil ud, ud under åben himmel

Jeg vil ud, ud på det dybe vand

Jeg vil ud, ud under åben himmel

Derud hvor jeg bli'r svimmel

Ud under åben himmel

Jeg ved at jeg før var for rigtig

Jeg passede mig selv var forsigtig

Satsede halvt, garderede alt

Var faldet til ro og havde valgt

Men gaden er varm, huden brænder

Jeg løsner mit hår, bløde hænder

Det tør indeni, vinteren er forbi

Nu slipper jeg alting løs fordi

Jeg vil ud, ud under åben himmel

Jeg vil ud, ud på det dybe vand

Jeg vil ud, ud under åben himmel

Derud hvor jeg bli'r svimmel

Ud under åben himmel

Sådan sang Anne Dorte Michelsen og Tøsedrengene i 1982 – 10 år før EM-miraklet på Nya Ullevi med Peter, John og Kim, og for næsten 40 år siden i dag. Sangen hedder "Ud under åben himmel", og selvom den er aktuell hvert eneste forår, når alle dets bebudere vækker vores sanser efter vinterhiets kulde, så rammer den i 2021 en helt anden klangbund. Sangen fanger det lyriske jeg lige der, hvor følelserne vækkes af syrenernes duft, af luften og af solen får magten

over jegets fornuft og lader alt det, der før var bundet og bastet, slippe fri. Håret må i al dets symbolik løsnes. Sangen falder i to tempi. Versene med tankerne om vinteren, med observationerne over den spirende indre følelse er holdt i et roligt tempo, mens omkvædets hastige rytme indledt med "jeg vil ud", som gentages igen og igen, afspejler det liv, der nu slippes løs, afspejler at jeg'et må overgive sig til sanseindtrykkenes impulser.

Sangen fra 80'erne musikkens begyndelse er stadig aktuell i mindst tre perspektiver.

Varmen er kommet til Struer, vi kan mærke det herinde, mange søger ud på vandet, ud under den åbne himmel og endda så fulde af liv og med sådan en lydstyrke at politiet må hidkaldes for at dæmpe de decibeltunede Soundbokse, der pumper technorytmerne ud over det ganske land – ud over lydernes by. Det sker hvert år.

I sangen har jeg'et lagt bånd på sig selv i form af vinterens fornuft, klædt sjælen i vintertøj, fordi jeg'et var for forsigtig, ikke turde satse, måske nervøs for det forkerte udfald. Det handler sikkert om en hemmelig forelskelse, som jeg'et ikke tør give sig hen til og satse på – før nu. Sådan har mange det sikkert hvert forår.

For jer unge studenter ligger aktualiteten i, at I har skullet forberede jer til eksamen, træffe fornuftige valg og ikke lade jer forlede af tant og fjas, for nu gjaldt det jo om forberedelse til eksamen. Nu har vi ikke mere prøveskyts at sende efter jer, og I har grund til at føle jer lette, glade og frie. Som så mange andre studentergenerationer før jer.

Jeres fornuft har dog også måttet rette sig efter andet end Lectios eksamensplan. Siden marts 2020 er der udkommet adskillige coronarestriktioner og retningslinjer fra min hånd og ministeriets tanke med nye versioner i en sådan hast og hyppighed, at det for alle har været udfordrende at følge med i. Kære studenter anno 2021. I er ikke tøsedrenge. I har om nogen skulle lade vinterens coronafornuft styre jeres liv. Og I har gjort det loyalt og meget samarbejdsvilligt. Håndsprit, mundbind, sociale bobler og to ugentlige tests er blevet en automatiseret del af skolegangen. Retningslinjer er nemlig kun ord. Jeres adfærd har hindret smittespredning blandt eleverne i skoletiden, og jeres samarbejdsvilje og loyalitet har gjort indførslen af nye vaner og praksisser lettere i en tid, hvor dagens orden var tilsat en knivspids kaos.

Men det har haft en pris. Tristan Hallund i fjerde klasse fra Skagen fortæller: "Efter tre dage tænkte jeg, det er virkelig skod". Nok var det lettere at koncentrere sig fuldstændigt alene hjemme bag skærmen, men samværet mangler, og da Tristan endelig måtte komme i skole igen, var det alligevel træls, fordi samværet var sat på stram formel. Tristan er også trist over, at han måske går glip af at få en lille ven fra de nye nulteklasser, fortæller han til journalist Majken Eliassen 18.6.21.

Jeres tid på SSG skal stå som noget særligt. Det er vores urokkelige ambition. Skoleåret 2018-19 var præcorona, men fra marts 2020 har det sociale samvær været afgrænset til klassen som boble. I nåede studieturen i 2g 2019, men ingen tur til Kina marts 2020, aflyste eksaminer, intet besøg fra Kina i august, ingen fredagscaféer, pnyxfester eller fællestimer eller Go Morn SSG, frokostpauser med afstand, ingen ekskursioner og fra jul var det hjem bag skærmen i 4 måneder til nødundervisning. Vi gjorde, hvad vi kunne, og hvad vi turde – Stand Up på Teams, SSGs kagebagningskonkurrence, juleklip for og på hele skolen, men i hver klasse for sig, julecafé med klassehygge, et par runder Facebooktransmitteret bingo med kapløb til rektors kontor og højdepunktet fredag d. 21.5 kl. 18.30, hvor I dansede droneoptaget lanciers på en forårskold parkeringsplads med indlagt step dans i de fine rutiner for at holde varmen, med forældre, festmiddagskoncert i gymnasiehallen for alle afgangsklasser og ansatte. 99,9% samfundssind iblandet 0,1% lokalt smittetryksafstemt dristighed. Eleverne på SSG skal ikke nøjes eller spises af med halve løsninger. Jeres begejstring over at fejre galla sammen på tværs af klasser og uddannelser smittede os alle, men ingen med COVID. Jeg håber, at I rejser herfra med oplevelsen af at have været inviteret helhjertet inden for i SSG-fællesskabet med mange uddannelser under samme tag, også selvom det blev anderledes.

Da 50.000 skrev under på et borgerforslag om helt at aflyse eksaminer i 3g med henvisning til nødundervisningens slagsider, måtte Martin Krasnik til tasterne. I Weekendavisens leder d. 19.2.21 harcelerer han mod den ønskede totalaflysning og mod den faktiske reducerede eksamensplan med det argument, at det giver indtrykket af en discountuddannelse, og af at vi som samfund ikke regner med jer. Coronaåret har været hårdt for motivationen og det faglige niveau, medgiver han, men det rigtige ville være en fuld eksamen for at sende det utvetydige signal, at I kan, at vi regner med jer som medborgere i samfundet og som fremtidig arbejdskraft, og at livet nu går videre. Jeg er som enig med Krasnik med den tilføjelse, at eksamensreduktionen jo også skete grundet corona og

smitterisiko. Og da man af hensyn til det store eksamensplanlægningsarbejde måtte træffe beslutningen, virkede det nuværende smittetryk som et næsten urealistisk scenarie. Derfor kan vi stå på mål for den eksamensplan, som I har været igennem.

Men I går ikke fra SSG med en discountuddannelse. I har leveret en kraftpræstation af en helt anden kaliber end tidligere. I har båret en stor del af ansvaret for jeres læring derhjemme, fordi underviserne kun kunne interagere med jer, hvis I tændte for pc'en. Ingen på SSG ønsker sig tilbage til hjemmearbejdspladsen, når det er hele tiden og på ubestemt tid. Og da I endelig måtte møde ind igen, lå der et stort permanent ansvar på jeres skuldre – ikke bare for jer selv, men også for jeres kammerater. Det har krævet sin mand og sin kvinde at nå til hertil, hvor I sidder i dag.

For nu er dimissionen her. For 1, 2 eller 3 år siden kom I en augustdag som små forpjuskede, forsigtige og måske også lidt forskræmte piger og drenge. I dag, en solbeskinnet junidag med blå himmel og mågeskrig over Struers røde tage, sidder I nu her som nyudklækkede, flyvefærdige om end lidt vingeskudte studenter, brave svende og stolte kvinder, klar til at indtage verden. Det er en ren transformation, personlig dannelse og faglig uddannelse, hver især og mindst lige så vigtigt i fællesskab. Det siger jeg hvert eneste år på et tidspunkt i min tale, og jeg mener det hvert eneste år med hver en fiber i min krop, men i år kan jeg lægge mere rektoral vægt bag ordene. Der er krummer i luftkrammerårgangen.

Hvor store, stærke og flyvefærdige I end er, kan I måske godt have brug for lidt rektoral vejvisning ud i den store verden. I dag må I nøjes med tre gode råd, men bliv venner med mig og SSG på Facebook, så er der gratis abonnement med ubegrænset forbrug.

I har god tid, og I har bedre tid, end I regner med. For år tilbage var det moderne at have travlt, den fulde kalender og den bimlende mobil var tegn på succes i livet. I uddannelsessektoren var tempo og fremdrift de rette pejlemærker. I 2009 kom karakterbonus på eksamensgennemsnittet for at gå hurtigt i gang som studerende. I 2013 kom fremdriftsreformen med kontant belønning for dem, der kunne færdiguddanne sig hurtigere. Med 2020 forsvandt karakterbonus og kravet om, at bachelorer skulle søge ind på kandidatdelen straks for at komme ind ligeså. Nu kan man vente i op til tre år. Der breder sig en erkendelse af, at

tempoet kan blive for højt og skade trivslen og læringen. Læring tager tid. Ting skal vendes, drejes, afprøves i virkeligheden for at lagres. Lidt ligesom en Klovborg-ost.

I Rotterdam på Erasmus University har sociologen Ruut Veenhofen samlet The World Database of Happiness, hvor lykke defineres som livstilfredshed. Vi er for uenige om, hvad lykke er, mens der er global konsensus om livstilfredshed, og derfor kan der måles. Databasen giver det svar, at nøglen til høj livstilfredshed er kombinationen af fritid og gode økonomiske muligheder. Det viser sig nemlig at velværen stiger med indkomstniveauet. Men ved 466.000 dkr. flader kurven ud, så selvom indkomsten stiger derfra, så er livstilfredsheden konstant. Vil man øge sin livstilfredshed, skal man investere i mere fritid og samvær med andre mennesker. Man siger af og til, at tid er penge, ud fra akkordernes optimeringsfilosofi, hvor højere produktionstempo giver højere indtjening. World Database of Happiness fortæller, at man skal veksle penge til fritid, der kan realisere livskvalitet i samværet med andre mennesker.

Dyrk digressionens poesi. En digression er et sidespring, der ikke giver mening set i forhold til et formål eller en plan, men i sig selv. Lad jer føre på vildveje og afveje af en sjov hobby, begynd at hække eller strikke eller bage for fornøjelsens skyld, gåture ikke for at tabe jer, men for gåturens skyld. Køb en elcykel, og tag på eventyr i nabolaget. Sådan bare fordi, I kan og har lyst. Det er okay at gøre ting, som ikke fører til flere penge på kontoen, en ny linje på CV'et eller flere likes på de sociale medier.

Læs bøger eller lyt til dem. Under nedlukningen er bogsalget og bibliotekernes udlån eksploderet, og folk stiller ikke den litterære sult for at lære mere om samfundet, om epidemier til andre tider, men fordi litteraturen tilbyder et receptfrit og effektivt middel mod verdens fortrædeligheder. Norske Stig Hjarvards undersøgelser viser at 61% læser, fordi de slapper af og vil have tid for sig selv, mens 41% angiver, at de vil underholdes, mens blot 25% vil blive klogere på mennesker, kultur og samfund. Og selvom man kan glemme verden i litteraturens univers, så får man mental fitnessstræning af de kognitive evner til at se verden fra et andet menneskes perspektiv med undervejs.

Vær kritiske. I kender det fra kildekritikken i historie, i argumentationsanalysen fra dansktimerne. Diagonalismen er på fremmarch manifesteret i stormtropperne på Capitol Hill og Men in Black-demonstrationerne.

Diagonalistterminen kommer af det tyske Querdenker – altså en, der tænker på tværs og anderledes end mainstream. Kernen i diagonalismen er mistillid til autoriteter, der hævder at vide bedre, at kende sandheden, og den næres ved en vrede mod dem, der bilder sig ind at måtte fortælle diagonalisterne, hvad de skal gøre. I USA på Capitol Hill forsamlede folk sig som eksempel om antagelsen om, at den sandhedssigende stat havde bestemt hvem, der skulle være præsident og ikke vælgerne. Diagonalisterne findes i alle samfundslag jævnt fordelt ud over det politiske landskab, men de deler det globale fællestræk, at de abonnerer på konspirationsteorier og lige nu på teorien "The Great Reset", hvor verdenseliten skulle bruge coronakrisen til at ændre samfundet til deres fordel og på bekostning af menigmand.

Ingen kommunikerer interesseløst og kontekstløst. Når parter ytrer sig i den offentlige debat, er det vigtigt altid at medtænke deres ståsted, deres hensigt og deres fortælling. Giften i diagonalismen er ikke, at den kritiserer eksempelvis COVID-håndteringen. Giften er, at dens ståsted er billedet af den onde statsmagt, der kun vil dens borgere det ondt. Giften dræber den tillid, som er ethvert velfungerende samfunds fundament. Modgiften er jeres kritiske sans og refleksion.

Og så er der jo hikimori for dem, der bare trænger til at trække stikket, men husk ikke at røre netkablet. Bauhütte – et japansk møbelfirma har udviklet en gamerseng med tilhørende energivogn til drikke og energibarer. Man behøver aldrig stå op, men kan leve som en moderne eremit med alt indenfor rækkevidde. 1 ud af 126 japanere har valgt livsstilen, og Bauhüttes salgskurver i Frankrig og Storbritannien vidner om fænomenets europæiske udbredelse. Det rammer især avancerede samfund som reaktion på presset om at skulle iklæde sig virksomheders fælles værdier og teamånd som uniform, på oplevelsen af ikke at passe ind.

Nu er det op til jer at finde jeres plads derude i det blå, og spring gerne ud på dybt vand. Først skal der lyde en stor tak til personalet på SSG. Det har været et skoleår i undtagelsestilstand af større eller mindre grad og i konstant forandring. Jeg hidsede mig op – jeg erkender det blankt – over en lokal dagbladsredaktørs anklage om en sektor præget af betonsko, manglende forandrings- og omstillingsparathed. Intet kunne være mere forkert. Det er med jeres indsats, at Struer Statsgymnasium også i år kan sende en flok studenter ud i livet med mere lærdom om sig selv, om verden og om livet, end de tror, de nogensinde får brug

for. Der står et stærkt team bag vores ungdomsuddannelseshus med erhvervsuddannelser, gymnasiale uddannelser, en international uddannelse, 10.klasse og kostskole under samme tag. Vi er et stort fællesskab med skarpe uddannelsesprofiler og blik for den enkelte elev. Her på SSG vil elever altid være mere end et nummer i en fordelingsmekanisme og en skoleøkonomi. Skolen er mere end 80 år gammel, men i takt med tiden.

Kære forældre: på skolens vegne – tak for lån af det, der lige pludseligt er blevet til et ungt menneske på vej væk hjemmefra.

Så kære dimittender. Nu skal I ud under den åbne himmel. Mød verden med tillid og SSG-selvtillid. Så ved vi på SSG, at det nok skal gå jer godt.

Og så skal I afsted herfra med sidste vers fra Anne Dorte:

Men gaden er varm, huden brænder

Jeg løsner mit hår, bløde hænder

Det tør indeni, vinteren er forbi

Nu slipper jeg alting løs fordi

Jeg vil ud, ud under åben himmel

Jeg vil ud, ud på det dybe vand

Hermed dimitterer jeg årgang 2021 fra Struer Statsgymnasium.

Kilde

Tilsendt fra taleren.

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mads-brinkmann-pedersens-translokationstale-2021>